

RAMON ARNABAT I MIREIA ROS. URV- ISOCAC

BASE DE DADES DE L'ASSOCIACIONISME CATALÀ CONTEMPORANI, 1870-1980

El grup de recerca consolidat Ideologies i Societat a la Catalunya Contemporània (ISOCAC) de la URV està desenvolupant la *Base de dades de l'associacionisme català contemporani, 1870-1980* (BDACC), en el marc dels projectes d'investigació sobre sociabilitats populars a la Catalunya contemporània, finançats pel Ministeri d'Economia i Competitivitat (HAR-2011-28123 i HAR-2014-54230).

Aquest projecte s'endegà l'any 2012 amb la configuració de la base de dades (estructura, camps i continguts) i, a partir del 2013 i fins a l'actualitat, s'ha estat entrant informació i revisant-la. Durant els anys 2014 i 2015 el projecte ha comptat amb el suport econòmic de la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya i amb el suport documental de l'Institut Ramon Muntaner (IRMU), de la Coordinadora de Centres d'Estudis (CCEPC) i de diversos centres d'estudis locals i comarcals.

La tasca del projecte de la BDACC realitzada fins al moment es pot dividir en tres parts. Una primera de tractament de l'estat de la qüestió bibliogràfica, una segona de consulta de fonts primàries i realització de la base de dades, i una tercera d'introducció de dades noves i contrast de les dades existents.

La voluntat del grup de recerca ISOCAC és que la BDACC esdevingui una eina pública útil als historiadors i a les persones interessades en l'associacionisme al nostre país, facilitant una informació centralitzada i sistematitzada sobre la xarxa societària catalana contemporània.

Recollir i sistematitzar la informació sobre associacionisme

El gran nombre d'associacions constituïdes arreu del Principat, la diversitat i dispersió de les fonts documentals i dels testimonis orals, i la cada cop més abundant bibliografia sobre sociabilitats i associacionisme a la Catalunya contemporània,

ofereixen una gran quantitat d'informació, però aquesta es troba molt dispersa i fraccionada. És cert que diversos historiadors han fet una tasca recopilatòria destacada: Assumpta Rodón (1982), Pere Solà (1983, 1993 i 1998), Amàlia Bosch (1992), Carles Quevedo (2001) o Ramon Arnabat i Xavier Ferré (2015). Amb tot, al començament del segle XXI se segueix trobant a faltar una base de dades que integri la informació elemental sobre l'associacionisme contemporani al Principat de Catalunya.

L'objectiu de la *Base de dades de l'associacionisme català contemporani, 1870-1980* és, precisament, esdevenir aquest espai centralitzat on es reuneixi la informació bàsica i global de l'associacionisme català contemporani, de manera que serveixi per donar un nou impuls als estudis sobre sociabilitat i associacionisme a Catalunya. La BDACC ens ha d'ajudar a conèixer millor la història de la sociabilitat i l'associacionisme català, tant a escala de país com comarcal i local, des de la cronologia i tipologia fins a l'abast geogràfic i, especialment, les trajectòries, les continuïtats i les discontinuïtats, així com la comparació amb altres països.

Les fonts documentals

La consulta de fonts primàries, tant públiques com de fons d'entitats i personals, han servit de punt de partida per a l'oportú buidatge d'informació. Aquesta informació s'ha extret d'un fons documental divers i heterogeni, tant per la temàtica com per l'emplaçament geogràfic: arxius, hemeroteques i bibliografia. Els arxius on s'ha aconseguit més informació han estat els històrics de Tarragona, Lleida i Girona i el del Govern Civil de Barcelona (servat a la Delegació del Govern d'Espanya), que acullen els fons d'asso-

Carnet de ball de la Societat Coral La Margaridoia per a la Festa Major dels Monjos el 1915. Arxiu Ramon Arnabat.

patrimoni) (re

ciacions generats a partir de la Llei de 1887. A més, s'han consultat l'Arxiu Nacional de Catalunya, l'Arxiu General de l'Administració d'Alcalá de Henares, l'Arxiu Històric Nacional de Madrid i el Centre de Documentació de la Memòria Històrica de Salamanca.

Igualment s'ha fet un buidatge selectiu de la premsa històrica de les capitals de comarca, dels butlletins oficials de l'Estat, de la Generalitat de Catalunya i de les diputacions catalanes, i també dels diaris de sessions del Congrés de Diputats i del Senat. I s'ha realitzat una exhaustiva consulta bibliogràfica de monografies i articles sobre associacionisme en general i entitats concretes.

Finalment, cal destacar la col·laboració de diversos centres d'estudis locals i comarcals, que ha permès obtenir informació sobre associacionisme local a l'abast dels estudiosos locals, però poc visible i, sovint, gens documentada. A més, ha servit per conèixer estudis, monografies, articles, informants orals, documents històrics, espais de sociabilitat, etc., que han contribuït a ampliar la BDACC.

Estructura de la base de dades

Actualment la base de dades consta de 20.000 entitats i contempla 17 ítems per a cada registre associatiu: Nom de l'entitat, Localitat, Municipi, Comarca, Província, Tipologia de l'entitat, Objecte de l'entitat, Data de fundació, Any d'inici d'activitats, Nombre de socis, Nom del president, Fusió amb una altra entitat, Any de fusió, Any de dissolució, Motiu de dissolució, Localització de la informació (llibre/article, biblioteca, arxiu) i Observacions.

Els noms de les entitats estan recollits en català o castellà, respectant l'idioma en què s'ha trobat la informació. La distinció entre «Localitat» i «Municipi» s'ha establert per iden-

tificar, en aquells casos en què ha estat possible, el nucli de població, el barri, districte o urbanització on està registrada l'entitat. En les variables «Tipologia de l'entitat» i «Objecte de l'entitat», els valors aporten a la base de dades una major informació i concreció que permeten identificar de manera més clara el tipus d'entitat i el principal objectiu de la mateixa. Els vuit grans tipus d'entitats (vegeu el quadre) permeten identificar de manera ràpida i clara la raó de ser d'aquella entitat, informació que es complementa amb la següent variable, «Objecte de l'entitat», que aporta trets distintius i permet una major descripció i diferenciació de les principals activitats realitzades per cada entitat. En els casos en què una entitat desenvolupa activitats de diferents tipus (culturals, d'esbarjo...), s'ha destacat l'activitat principal de l'associació. En els casos en què una entitat duu a terme diverses activitats rellevants però amb una tipologia diferenciada, s'ha recollit aquesta informació en l'apartat d'observacions. Pel que fa al «Nombre de socis», en cas de tenir diferents dades s'ha recollit el major nombre de socis que l'entitat ha assolit i s'ha destacat l'any a què fa referència la xifra en l'apartat d'observacions. En els casos en què es té constància que l'entitat continua en funcionament en l'actualitat, també s'ha recollit la informació en l'apartat d'observacions.

La base de dades encara està en procés d'ampliació, ja que l'aparició de noves fonts documentals, tant arxivístiques, com bibliogràfiques, va ampliant el nombre d'associacions documentades i la informació complementària. Paral·lelament, es produeix un procés de revisió de les dades existents (repeticions, incorreccions, errors, buits...), altament laboriosos quan es maneja un volum tan gran de dades: 20.000 referències multiplicades per 17 camps. Es calcula que, finalment, la base de dades comptarà amb unes 30.000 entitats registrades.

Classificació de les associacions

Política	Catalanista, Republicana, Socialista, Conservadora, Liberal, Propaganda, Altres
Sindical	Pagesa, Obrera, Professional, Empresarial, Propietaris, Propaganda, Altres
Mutualitat	Genèrica, Sectorial, Socors Mutus, Altres
Cooperativa	Consum, Producció Industrial, Producció Agrària, Altres
Esbarjo	Centres, Esports, Excursionisme, Musical, Recreo, Altres
Cultural	Artística, Musical, Ateneu, Folklore, Altres
Religiosa	Confraries/Germandats, Institucions Religioses, Propaganda Religiosa, Altres
Territori	Associació de Veïns, Associació de Propietaris, Caps de Família
Ensenyament	Associació de Pares i Mares, Associació d'Alumnes o Exalumnes, Centres, Altres